

Cieszyn, dnia 27.10.2022 r.

Szanowna Pani
Gabriela Staszkiwicz
Burmistrz Miasta Cieszyna

BRM.0033/W/10/2022

OPINIA Cieszyńskiej Rady Seniorów

Dotyczy: Założeń polityki senioralnej Gminy Cieszyn na lata 2023-2026

Cieszyńska Rada Seniorów, jako organ przedstawicielski cieszyńskich seniorów, wypełniając swoje zobowiązania wynikające z przyjętych przez Radę celów :

1. *Reprezentowanie praw i potrzeb osób starszych i ich środowisk wobec władz samorządowych.*
2. *Współpraca z organami Miasta w zakresie realizacji i planowania polityki senioralnej, jako perspektywicznego wyzwania Strategii Rozwoju Miasta i Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.*
3. *Wypracowanie spójnego i kompleksowego systemu wsparcia osób starszych i ich rodzin, z uwzględnieniem zastosowania nowych niedostępnych w mieście form oparcia środowiskowego.*

szczegółowo zapoznała się i dokonała analizy dokumentu pt. *Założenia polityki senioralnej Gminy Cieszyn na lata 2023-2026, Materiały do konsultacji z Radnymi Rady Miejskiej*, które stały się przedmiotem obrad Komisji Spraw Społecznych.

Dokument powstawał przy udziale przedstawicieli Rady Seniorów w Zespole zadaniowym do opracowania Programu polityki senioralnej. Na ostatnim posiedzeniu Zespół zdecydował, że po naniesieniu licznie zgłoszonych przez członków Zespołu poprawek, materiał zostanie skierowany do konsultacji z radnymi, a konkretnie z Komisją Spraw Społecznych. Dla Rady Seniorów, w tym członków Zespołu oczywistym jest, że przekazany komisji materiał, którego treści Zespół nie znał i nie akceptował, nadal pozostaje „materiałem roboczym”. W ocenie Rady Seniorów Zespół zadaniowy nie mógł zakończyć swoich prac nad dokumentem bez uwzględnienia wyników konsultacji z radnymi i bez akceptacji dla jego ostatecznej zmienionej treści.

Biorąc pod uwagę powyższe, po szczegółowej analizie dokumentu *Założenia*

polityki senioralnej Gminy Cieszyn na lata 2023-2026 , Rada Seniorów przedstawia opinię do w/w dokumentu, w podziale na dwie części tj.:

Część I – obejmującą wstęp , demografię , diagnozę sytuacji osób starszych , instytucje i organizacje działające na rzecz osób starszych

Części II- programową , tj. obejmującą cele i kierunki działań polityki senioralnej na lata 2023-2026

CZĘŚĆ I

W ocenie Rady Seniorów Część I zawiera wiele zbędnych, bo nieistotnych dla polityki senioralnej informacji, ma również braki, które mogą znacząco wpływać na kształt projektowanych działań.

Za zbędne uważamy :

- wykresy przedstawiające Ludność w wieku produkcyjnym mobilnym i niemobilnym (wykres 5 i 6). Jest wykres przedstawiający Ludność w wieku produkcyjnym w latach 2017-2021 i nie ma potrzeby dalszego badania struktury grupy mieszkańców , której program nie dotyczy . W programie nie ma informacji , że wiek mobilny obejmuje osoby zdolne i gotowe do przekwalifikowania się, zmiany pracy lub stanowiska, a wiek niemobilny – obejmuje osoby, które nie są już chętne do zmiany pracy lub stanowiska bądź przekwalifikowania się, z której wprost wynikałoby , że tabelki mogą być przydatne dla zobrazowania problematyki bezrobocia . Wykresy po za tym, że są kolorowe i ładnie wyglądają z punktu widzenia polityki senioralnej są zupełnie nieprzydatne.

- informacje dot. współczynnika maskunilizacji – współczynnik feminizacji w sposób oczywisty wykazuje, że liczba kobiet jest zdecydowanie wyższa i nie ma potrzeby przedstawiana odwrotności tego współczynnika

- wzory na wyliczenie współczynników feminizacji , maskunilizacji i starzenia się

- tabele 1-4 Ludności w podziale na wiek i płeć (lata 2017-2020) – tabela przedstawiająca tę strukturę w roku 2021 , wzbogacona informacją

- wykaz organizacji pozarządowych, w których mogą uczestniczyć osoby starsze – osoby starsze nie potrzebują przyzwolenia miasta na uczestniczenie w wybranych i wskazanych przez miasto organizacjach . Od razu rodzi się pytanie dlaczego akurat tylko w tych , wszak organizacji pozarządowych jest zdecydowanie więcej.

Braki :

- brak faktycznej prognozy demograficznej tj. przewidywanej przyszłej liczby ludności i jej struktury wiekowej . Dla polityki senioralnej istotne znaczenie ma

jak w perspektywie programowej będzie się kształtował udział osób starszych w strukturze ludności miasta.

Niestety w dokumencie prognoza demograficzna pojawia się jedynie w tytule działu a zawarte w niej informacje dotyczą aktualnej i minionej sytuacji demograficznej (tabele od 2017- 2022), które de facto powinny znaleźć się w rozdziale wcześniejszym : Sytuacja demograficzna w Cieszynie . Prognoza demograficzna GUS

- Diagnoza sytuacji seniorów w Gminie Cieszyn (od str.15) – zawarty w rozdziale 2. materiał nie ma charakteru diagnozy . Co prawda w ramach diagnozy jako 2.1 umieszczono analizę ankiety, która jest jednak ograniczonym narzędziem diagnozującym i w ograniczonym stopniu pozwala na dobre poznanie problemów. Ponadto w przedstawionej analizie brak jej syntetycznego podsumowania ankiety, z którego wynikałyby oczywiste rekomendacje programowe.

- nieokreślenie kosztów poszczególnych realizacji lub chociażby budżetu polityki senioralnej – zgodnie z rekomendacjami NIK koszty powinny być określone w podziale na zadania, gdyż nieokreślenie nie gwarantuje realizacji . Praktyka określania kosztów w nowopowstających programach polityki senioralnej jest stosowana , czego przykładem jest: Polityka Senioralna gminy Komorniki na lata 2021-2025 . Program Polityki Senioralnej gminy Michałowice na lata 2021-2024.

- brak diagnozy z dokumentów -proponujemy uzupełnienie Części I o diagnozę z dokumentów tj. ze sprawozdań i podanie syntetycznej informacji o liczbie osób skierowanych do DSS (kosztach), usługach opiekuńczych , z których korzystały osoby starsze, zasiłkach ale tylko w 2021 roku. W/w informacja nie tylko istotnym elementem diagnozy sytuacji osób starszych w naszym mieście ale może być również przydatna w trakcie realizacji polityki senioralnej(analizy porównawcze).

CZĘŚĆ II (programowa)

Negatywnie opiniujemy przedstawiony projekt w zakresie części programowej . Konstrukcja programu oparta na 5 celach głównych rozpisanych na kilka celów szczegółowych, bez zdefiniowania zadań do realizacji (działań) nie jest dobrym rozwiązaniem i nie gwarantuje osiągnięcia zaplanowanych celów głównych. Ponadto , nie sposób nie zauważyć problemu z właściwym zdefiniowaniem niektórych celów szczegółowych i przynajmniej jednego z celów głównych. Niektóre cele szczegółowe są działaniami (zadaniami) ,są również zadania mające charakter celu głównego.

Przykładem są poniższe są zapisy :

Cel główny 4. *Realizacja profilaktyki zdrowotnej*

Cel szczegółowy 4.1. *Organizowanie wykładów z zakresu profilaktyki zdrowotnej*

Cel szczegółowy 4.2. Zapewnienie warunków ukierunkowanych na utrzymanie zdrowia i poprawę kondycji zdrowotnych osób starszych (powinno być kondycji zdrowotnej)

Niewątpliwie zapewnienie warunków ukierunkowanych na utrzymanie zdrowia i poprawę kondycji zdrowotnej osób starszych, poprzez realizację profilaktyki zdrowotnej , w tym organizowanie wykładów z zakresu profilaktyki zdrowotnej zdecydowanie ma charakter celu głównego, a nie szczegółowego .

W programie pojawia się PRODUKT, jednak w jego określaniu widać brak konsekwencji. Produkt czasami jest faktycznie produktem , jest też efektem ale najczęściej działaniem. Najlepszym rozwiązaniem byłoby zastąpienie PRODUKTÓW działaniami (zadaniami).

Poniżej przedstawiamy odniesienie do niektórych zapisów programu :

1. PRODUKT (1.4) : *Szkolenia seniorów z pisania projektów, między innymi do Budżetu Obywatelskiego Cieszyna; stworzenie broszury informacyjnej*

CEL(1.4) : *Włączenie osób starszych do udziału w działaniach na rzecz integracji społeczności lokalnej;*

Szkolenia z pisania projektów , to niewątpliwie zadanie z kategorii **podnoszenia kompetencji seniorów a nie produkt *Włączenia osób starszych do udziału w działaniach na rzecz integracji społeczności lokalnej* .**

Rada Seniorów popiera koncepcję szkoleń z pisania projektów ale niekoniecznie z ograniczeniem , że do budżetu obywatelskiego. Opowiadamy się za szkoleniami przygotowującymi środowiska senioralne do aplikowania o środki pozabudżetowe, których pozyskanie pozwoliłoby cieszyńskim seniorom na wiele ciekawych realizacji , zaspakajających ich zróżnicowane potrzeby. Dla przykładu podajemy, iż bielskie organizacje pozarządowe potrafiły z rządowego programu Aktywni + „ wyciągnąć” aż 1 271 140,00 zł (szczegóły we wniosku Rady BRM.0033/W/2022 z dnia 21.10.2022) . Przygotowanie projektu do budżetu obywatelskiego nie sprawia większej trudności i co jest dużym ułatwieniem dla seniorów, nie muszą być składane za pośrednictwem generatora wniosków. Ponadto mogą być wielokrotnie, na każdym etapie opracowania projektu konsultowane z Zespołem ds. budżetu obywatelskiego i te konsultacje stanowią doskonałą alternatywę dla szkoleń .

Jeżeli dla osób starszych ma być tworzona jakakolwiek „ broszura” , to nie broszura na temat budżetu obywatelskiego ale **Informator dla seniora** zawierający niezbędne i najistotniejsze dla seniorów informacje.

3. CEL(1.2) *Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych przy wykorzystaniu ich potencjału, wiedzy i umiejętności;*

PRODUKT(1.2): *Działanie promocyjne na rzecz osób starszych* .

Wyjątkowo niefortunne zapisy , zyskujące sens po wykreśleniu podkreślonych członów zdań.

4. **CEL (2.2)** *Kampanie i projekty informacyjno-edukacyjne służące idei wolontariatu, poprawie sytuacji osób starszych i samotnych;*

PRODUKT(2.2) : *Plakaty, teksty promocyjne w mediach, portalach społecznościowych; Promocja w lokalnej prasie, w tym Wiadomościach Ratuszowych;*

Kampanie i projekty informacyjno- edukacyjne nie powinny być celem samym w sobie. Pełnią rolę informacyjno- edukacyjną ale na pewno nie mają bezpośredniego wpływu na poprawę sytuacji osób starszych (podkreślony człon zadania jest zupełnie zbędny). Ponadto zauważyć należy , iż *Kampanie i projekty informacyjno-edukacyjne* ewidentnie są działaniem (zadaniem) wpisującym się w programie, w zapisy celu szczegółowego 2.1 *Tworzenie , rozwijanie Wolontariatu działającego na rzecz osób starszych.*

5. **CEL(2.3)** *Szkolenia z zakresu obsługi osób starszych i osób ze szczególnymi potrzebami dla pracowników: Urzędu Miejskiego w Cieszynie, wszystkich jednostek organizacyjnych, spółek*

Cel jest typowym zadaniem , a żeby był celem powinien mieć inne brzmienie, np. *Podniesienie jakości obsługi osób starszych.* Ponadto szkolenia pracownicze z zakresu obsługi osób starszych we wskazanych jednostkach nie mają żadnego związku z rozwijaniem wsparcia środowiskowego , którego celem jest umożliwienie osobie starszej pozostawania w dotychczasowym miejscu zamieszkania. Błędem jest umiejscowienie ich w celu głównym : *Rozwijanie wsparcia środowiskowego.* Jedynie szkolenia osób świadczących usługi opiekuńcze mogłyby wpisywać się w w/w cel.

6. **CEL(2.5)** *Rozbudowa systemu świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz wspieranie opiekunów osób starszych*

Rozbudowa systemu świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz wspieranie opiekunów osób starszych, to ewidentnie dwa różne zadania i niezbyt fortunate jest ich połączenie w jedno . Tym bardziej, że brak jest uszczegółowienia , że chodzi o opiekunów faktycznych (nieformalnych).Istniejący zapis może powodować skojarzenia, że chodzi o wspieranie osób świadczących usługi opiekuńcze .

7. **CEL(2.6)** *Zapewnienie opieki całodobowej;*

PRODUKT (2.6) : *Prowadzenie placówek wsparcia całodobowego, w tym domów pomocy społecznej, mieszkań chronionych.*

Mieszkanie chronione jest formą wsparcia środowiskowego ale nie zapewnia opieki całodobowej z kolei DPS zapewnia opiekę całodobową ale nie jest nie jest formą wsparcia środowiskowego. Występuje zatem oczywisty dysonans pomiędzy celem głównym *Rozwijanie wsparcia środowiskowego* ,a celem szczegółowym *Zapewnienie opieki całodobowej* .

Niewątpliwie Dom Pomocy Społecznej, zapewniający całodobową opiekę osobom, które utraciły zdolność do samodzielnej egzystencji winien mieć swoje miejsce w polityce senioralnej miasta wraz z zaplanowanymi działaniami np. doposażenie w sprzęt do rehabilitacji. Należy jednak przemyśleć jak właściwie wpisać go do programu.

Analizy celów 3 i 5 celu głównego nie przedstawiamy , co nie oznacza , że są całkowicie bez zastrzeżeń . Po prostu nie bardzo widzimy celowość dalszej żmudnej , pisemnej analizy.

Podsumowując:

Program powinien proponować rozwiązania , które będą trafnie i efektywnie zaspakajają potrzeby osób starszych. Program powinien mieć charakter wielokierunkowej , kompleksowej i długofalowej strategii odpowiadającej w jak największym stopniu na potrzeby i oczekiwania osób starszych (zapisy z kart programu).

Rada, w pełni , zgadzając się z powyżej określoną wizją programu negatywnie opiniuje ***Założenia polityki senioralnej Gminy Cieszyn na lata 2023-2026 .*** W ocenie Rady Seniorów w przedłożonym dokumencie widać wiele problemów , które przedstawiliśmy raczej dość obszernie . Generalnie jest problem z konstrukcją samego dokumentu . Program byłby bardziej czytelny, gdyby porzeczano na sformułowaniu jednego celu głównego , składającego się z kilku dobrze dookreślonych celi szczegółowych, rozpisanych na zadania i działania z przypisanymi doń kosztami ich realizacji. Dobrze rozpisane i zaplanowane działania w programie polityki senioralnej mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia mieszkańcom miasta pomyślnego starzenia się poprzez zaspakajanie zróżnicowanych potrzeb osób starszych i stworzenie im optymalnych warunków dla uczestnictwa w życiu społecznym.

Z poważaniem

Przewodnicząca
Cieszyńskiej Rady Seniorów

Janina Cichomska

(Opinię przyjęto w trybie §9 ust.2 Regulaminu Rady, przyjętego uchwałą Nr5/III/22 CRS , z dnia 16 marca 2022 roku, tj. poprzez głosowanie przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.)

